

ქართალი, 5 ივლისი | მიიღება ხელმოწერა 1915 წ., თებერლი და სხოვნება - ზე | № 27 - 1915

აქარელი ქართველი მამუადიანები
 შუა აქარაში, ბორჩხასა და მარადილს შუა მდებარე სოფ. ინკორვეთის შქხოვრებნი. ამ ადგილებს ედემის მსგავსი ბუნება აქვს. მქხოვრებნი რაინდი და ყოჩალი ხალხია.

ხართუხის საზოგადო კლუბი

მახვილის
პრ. № 131

საუცხოეო საზაფხულო როტანდია, სტენია და მშენებელი, ელექტრონიტ განათებული, ბ.დიო.

- შაბათს,
4 ივლისს
- კვირას,
5 ივლისს:
- ორშაბათს:
6 ივლ.
- სამშაბათს
7 ივლ.
- ოთხშაბათს
8 ივლ.
- ხუთშაბათს
9 ივლ.
- პარასკევს
10 ივლ.
- შაბათს,
11 ივლ.
- კვირას
12 ივლ.

ორკესტრი

მანდოლინისტების გუნდი

სინემატოგრაფი; საზანდარი

ორკესტრი

სინემატოგრაფი და ორკესტრი

საღამო, სამეზიანი ორკ. და მანდალ. გუნდი

წარმოდგენა

ორკესტრი

მანდოლინისტების გუნდი

დასაწყისი ხელმოს 8¹/₂ საათზე.

შესავალი ფასი: მამაკაცი იხდაან—30 კ. ქალები და სტუდენტები—15 კ.

ივილებს

თეატრი და ცხოვრება 1914 წ.

მთელი წლისა (მე-ხე ნომრიდან) 4 მ.
ფასდადებითაც გაიგზავნება. მისამართი:
Тифлисъ, ред. „Театри да Цховре-
ბა“ Юс. Имедашвили. (10—1)

კამოდის ორშაბათობით

„ახალი კვლევა“

გაზეთი ღირს: ერთი წლით 2 მ. და 50 კ.,
ნახევარი წლით—1. 50 კ., ერთი თვით—20 კ.
ცალკე ნომერი—ერთი შაურტი.

რედაქციის ადრესი: Кутаисъ. Типография
Перадзе и Карнаухова для „Ахали Квали“
ფულის გამოსაგზავნი: Кутаисъ. Тип.
Перадзе и Карнаухова. Севериану Нико-
лаевичу Бахтадзе.

1 თებერვლიდან ქ. ქუთაისში გამოდის
ახალი გაზეთი

ს ა მ შ ო ბ ლ ო

ფასი: ერთი წლითი წლით 8 მან. ნახევარ-
წლით 5 მან. თვით 80 კ. ცალკე ნომერი
5 კ. დამატებიანი—7 კ. ესევე გაზეთი დაუ-
რიგდებთ იმერეთისა ხელის მომწერლებს.
წერილები და ფული იგზავნოს შემდეგის
მისამართით: ქუთაისი, რედაქცია „სამშობ-
ლო“ თბილისის ქუჩა, სახლი პ. ი. გოკიელისა.
გაზეთს ყოველ კვირა ექნება სურათებიანი
დამატება, დამატების გამოცემა დამოკიდე-
ბულია თანამგრძნობთა რიცხვის გამრავლებაზე.
ესთხოვეთ ოპში დაჭრილთა და მოკლულთა ნა-
თესავე-მეგობრებს მოგვეწოდონ მათი სურათები.
ესთხოვეთ აგრედვე ადგილობრივ დაწესებულე-
ბათა და საზოგადო მოღვაწეთ გვიგზავნონ
სურათები.

მოწვეულნი არიან ცნობილი და საუკეთესო
მწერალ-თანამშრომელნი. მათი სია ამ დღე-
ებში გამოცხადდება.

რედაქტორი ი. თ. ცინცაძე

№ 27

წელიწადი
8 მ ს ა მ ე

წლიურად 5 მ., ნახ. წ. 3 მ., 1 თვ. 40 კაპ. ცალ
კე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სო
რაპანის“ სტამბაში. მისამართი: Тифლისь
Ред. „Театри да Цховреба“ I. Имедашвили

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდე-
ბა. — ხელთნაწერები საპირობისამებრ შეს-
წორდება. — რედაქტორთან პირისპირ მო-
ლაპარაკება შეიძლება „სორაპანის“ სტამბის
კანტორაში — დილით 9—2 ს., საღამოთი
5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 27

კ ვ ი რ ა , 5 0 3 ლ ი ს ი

1915 წ.

5 0 3 ლ ი ს ი

**ბუნებამაც
ჩვენზე მოიცალა!**

სხვისა მაცხოვნებე-
ლი — მოკვდა უცხოვნე-
ბელიო! — სწორედ ჩვე-
ნზე ითქმის...

ჩვენი რჩეული ვაჟაკობა, სოფლის მუ-
შა თუ ნასწავლი ხალხი სხვისი ბედნიერების-
თვის იღვწის, სხვის ბედ-ვენახებსა და სამრე-
წველოებს აყვავებს, ხოლო თვით იგი-კი
წელში გაწყვეტილია, ყოველმხრივ დაწიხ-
ლული...

განა გლექკაცს ადამიანური ცხოვრების
უფლება აქვს? განა იგიც „კაცთა შორის
კაცადაა მიჩნეული?“

არ არის და აგერ ბუნებამაც სასტიკად
დასაჯა...

თმა გებურძგნება, ტანში ყრუანტელი
გიელის, როდესაც გაზნებში კითხულობ,
შეუჩერებელმა წვიმა ნიღვრებმა რაოდენი
ზარალი მისცა ქართლ-კახეთს და ბოლოს
დასავლეთ საქართველოში წყალდიდობამ
რა საზარლად გაანადგურა მთელი მხარე ჩვენი
მრავალ-ტანჯულ სამშობლოშია...

ბუნების მეფედ მიჩნეული ადამიანი თა-
ვის სარჩო-საბადებლით ბუნებამ სათამაშო
ბურთად აქცია...

ასე მოუვა ყველას, ვინც შეგნებითი
თვითმოქმედების უნარს მოკლებულია, ვისაც
თავისი მიწა-წყლის მეცნიერების თანამედროვე
მოთხოვნისამებრ შემუშავების ნაცვლად
კანცელარიებში მუშაობა მიუჩნევია სამჯო-
ბინაროდ...

დაიარეთ ჩვენი ქვეყნის რომელი კუთ-
ხეცა გნებავთ, — საფალალო სურათს წარმოად-

გენს: არსად როგორც გზა-ხიდები, არსად
გარკვეული რუ-არხები, არსად ხელოვნური
საგუბარ-აუხები, კიდე-ყურები, არსად ადა-
მიანის მიზან-შეწონილი ნამუშაური ბუნების
ძალთა თავის სურვილისამებრ მოსახმარად, —
ერთხელ როგორც დაუდგია გზა ღვართქაფს —
ის არის და ის: ზაფხულში დაშრება — ვის რას
ავნებს, გაზაფხულზე იმატებს და მაშინ — ადა-
მიანი უღონოა...

ხალხი უბატრონოდაა, სოფელი ღვთის-
ანაბრობაზე მიტოვებული ..

მოწინავე, თვითმოქმედ და სიცოცხლის
მონატრე ერნი ჰაერში დაფრინავენ, ზღვასა
და ზღვის გულში წარმოობენ, ლამის ციურ
წნათობთაც დაეუფლნენ, ხოლო ჩვენს ბეჩავე
გლექკაცსა და საერთოდ ჩვენის ქვეყნის ყალ-
ბად აღზდილ „ნასწავლთაც“ — კი ისიც ვერ
მოუხერხებიათ, სახლი როგორ აიშენონ, სა-
ნიაღვრე არხებს რა მხრით მოუარონ, წყალს
რა მიმართულება მისცენ, მამულის მთა-გო-
რიან მდებარეობასა და ბუნების ცვალებო-
ლობას როგორ შეეგუონ, რომ მუდამ „უბე-
დური შემთხვევს“ მსხვერპლნი არ გახდნენ...

ცხოვრებაში გამოსადეგი სწავლა-ცოდ-
ნით დაწინაურებულ ქვეყნებში დიდი წყლე-
ბი (უცებ მოვარდნილი ნიაღვრებიც-
კი) თუ ერის გამდიდრების წყაროდ შექმნი-
ლა, ჩვენს ქვეყანას იგი დამლუპველ-დამთ-
ქმელად ევლინება!..

მერე ვფიქრობთ რამეს ხალხის საკე-
თილდღეოდ?

როგორ არა: სწორედ მაშინ მოვიფხანთ ხოლ-
მე კისერს, როდესაც საერო-საქვეყნო უბედუ-
რება გვეწვევა და ხელს გავიწოდებთ სამათხოვ-

როდ, არიქა შემოგვაწიეთო,—რას იხავთ, ჩვენ ხომ საერო ფონდი არა გვაქვს, შავი ღლისთვის შენახული თანხა, რომ ასეთ და კიდევ სხვა, მოსალოდნელ საჭიროებისათვის მოვიხმაროთ?.. უფრო ხშირად-კი ჩვენი საზოგადოების მოწინავე პირნი მართებლობას შეჭაღადებენ: გვიშველეთ, გვიწყალობეთ რამეო!..

თუნდა მართებლობა დაგვეხმაროს კიდევ, იმდენი რა უნდა მოგვეცეს, რომ გლეხის ოჯახს ემკურნალოს? უფროშ-კაპეიკო საქველმოქმედო საზოგადოებამ, რომელიც მხოლოდ ახლა აგროეებს შემოწირულებას, იმდენი რა უნდა შეაწიოს კერა-დანთქმულ ხალხს, რომ წყლული დაუამო! განა მილიონობით ზარალს ასითა და ათასი თუმნით ანაზღაურებთ?!

ხვალ და ზეგ რომ იგივე განმეორდეს?

და განმეორდება კიდევ, რადგან იმის ნაცვლად, რომ ჩვენი შვილები საკუთარი მიწა-წყლის მკოდნე—მომვლელად აღვზარდოთ, თავის სოფელთა გამამშვენიერებლად,—თავისუფალ პროფესიის ხალხად—სხვადასხვა ჯურის «მოსაქმედ» ვზრდით..

აი, ყველაზე უფრო საშიშარი ნიავედარი ჩვენი ერისა!..

ზედისზედ მომსქდარი უბედურება გვცდის: სიცოცხლის მოსურნენი ვართ თუ «სამარისკენ ფეხი გაგვიშვებია?»

ქირში ნაწრთობი ჩვენი ქვეყანა დამტკიცებს, რომ სწორედ ასეთ უბედურ შემთხვევიდან წამოდგება ფენიქსებრ განახლებული..

ჩვენ კი არ ვიღუბებით, არამედ ალორძინებისაკენ ხელი გაგვიშვებია..

დაე, ამ უბედურმა შემთხვევამ კიდევ ერთხელ ჩავინერგოს გარემოკრებისა და ერთობის გრძობა.. დაგვიტკიცოს, რომ საჭიროა ცოცხალ ძალთა მომზადება და საერო თანხის შედგენა ასეთ შემთხვევათა დასაძლევად..

ღღესღღეობით-კი ბუნების სიმძაფრისგან თავზარდაცემულ, დაზარალებულ ხალხს, რა თქმა უნდა, ყოველი ადამიანი, ჩვენი ქვეყნის ყოველი შვილი და საზოგადო-საფინანსო დაწესებულება საჩქაროდ უნდა შეეწიოს, რითაც

კი შეიძლება: პურით, საცმელით, ექიმობით, ფულით თუ სხვა გზით, —მაგრამ ეს შეწყენა უნდა იყოს არა ქალაქდზე წარმოებული, არამედ ნამდვილად განხორციელებული..

ხოლო უფრო მეტად გემართებს გამოცდებნოთ ის ღონისძიებანი, რომელთა საშუალებითაც შეგვეძლოს სრულიად თუ არა, რაოდენადმე მაინც ავიცდინოთ ხოლმე ბუნების მოვლენათა სიმძაფრე..

ქართველო ხალხო! ბედი გცდის და ვინძლო ყოჩაღად შეხვდე!..

დედა—შვილი

(ძღვნათ აპარელ-მაჰმადიან ქართველებს)

—დედიკო, დედა, გვიშველე!
 ბუდეს გვინგრევენ ქორები:
 სულ აგვიოხრეს სამყოფი,
 ჩვენი კეკლუცი გორები.
 არ გვაყენებენ მტარვალნი
 მშობელი ქვეყნის უბეში:
 გვდევიან, გვჟლეტენ, სისხლს გვწოვენ,—
 არ არის ჩვენთვის ნუგეში..

დედიკო, დედა! ხომ გესმის
 შენი შვილების წივილი,
 დაქრილთა კვნესა მზარავი,
 წყლულთა უთქმელი ტკივილი?!

—ვაი თქვენს დედას, შვილებო!
 მესმის—და გული მიკვდება..
 შვილებზე დედის ძრწუნვასა
 სხვა ვერვინ, ვერვინ მიხვდება!..

მესმის—და მინდა მოსისხართ
 ბრძოლით შევაკვდე ბაკმა,
 რომ თქვენთან ერთად მიმხვერპლოს
 მეც თქვენმა ბედმა მწარემა!..

და იწევს დედა შვილთაკენ,
 სურვილით ფერი ეცვლება,—
 მაგრამ გზადაგზა ბრძოლაში
 თვით მასაც სისხლი ეცლება..
 სურს ჩაიკონოს გულ-მკერდში,—
 შვილთა ნუგეში სწყურია..
 მაგრამ ჯერ მათთვის ნუგეშათ
 მხოლოდ მტრობა და შურია..

სილოვანი

მგოსანი ი. გრიშაშვილი და მწერალი კაპ. ავ. აბესაძე (დაჭრილი მარცხენა ფეხში), კისდოფოდსკში.

აკაკის სული

ყველა იმ მგოსნის სულები, რომლებიც ჩიტებივით ლაღად, ძალ-დაუტანებლივ ჰგალობენ და აღიდგენ ტურთა ცა-ქვეყნის შემოქმედს — ჟამიერი სიცოცხლის შემდეგ სამოთხის ნაცვლად პარნასისკენ მიჰქროლავენ...

აკაკის სულიც გაჰფრინდა იმ მთისკენ და წარსდგა აფროდიტეს წინაშე...

ჩვეულებრივად აპოლოლო ჰღებულობს ხოლმე ახალმოსულებს, მაგრამ ამ ჟამად იქ არ იყო, დიანასთან ერთად კანჯრებზე წასულიყო სანადიროდ...

აფროდიტემ ვერ იცნო აკაკი... გაკვირვებით შეჰხედა... პარნასელებმა კარგად იცოდნენ, თუ ქვეყნად რომელი და რამდენი მგოსანი აჟღერებდა ქნარს მშვენიერების სადიდებლად და აკაკი არა ჰყოლიათ სათვალავში...

— ეს რა მატრაკვეცა ვინმე ყოფილა — გაიფიქრა ღია-ღმერთმა და უნდოდა ფაენებისათვის ებრძანებინა, რომ აკაკი სხვა ჯაგლაგი პოეტებისავით სულ კინწის კვრით გაედევნათ პარნასიდან, მაგრამ მისმა ვერცხლებრივ მბზინავმა იმამ, განიერ-ქვიანმა

შუბლმა და ნაღვლიანმა თვალებმა შეაჩერეს... მოწიწება და მოკრძალება რამ იგრძნო მისდამი...

— მოხუცო, თქვენ ალბათ სამოთხისაკენ მიზრძანდებოდით და გზა აგერიათ. ჩაბრძანდით ცოტა ძირს.. მერვე ცაშია ის მოთავსებული — თ ვაზიანად მიჰმართა აფროდიტემ...

— ეს მერალამდენე ცაა? — თვისი ჩვეულებრივი ტკბილი ღიმილით შეეკითხა აკაკი.

— მეცხრეა... პარნასია აქ აღმართული.

— მეც სწორეთ მანდ გიახლებით... მართალი გითხრათ დიდ ბედნიერებად არ მიმჩნია თქვენი პარნ.სი... არ მიყვარს მაღალ უარდებში აწევა.. მაგრამ ბევრი რამ დამაბარა ჩემმა მშობელმა ერმა აქ განსვენებულ მგოსნებთან და იმიტომ ამოველ ამ სიმაღლეზე, თორემ ჩემთვის სულ ერთია სადაც უნდა ვიყო.. ყველგან შევიძლებ ჩემი ღმერთის თაყვანს... სანთელ-საკმელი გზას არ დაჰკარგავს...

— უკაცრაოთ, თქვენი სახელი!..

— აკაკი!..

— მგოსანი ბრძანდებით?

— დიახ... მგოსანი — „გარკმაკების სუკვირი, ხან მაწისა ვარ, ხან ტისა“.

— არასოდეს ვაგვივია თქვენი სიმღერა...

ყველა ჰანგები, რომელნიც კი აჟღერებულან მგოსანთა მადლიან ჩანგზე მშვენიერების ღმერთთა სადიდებლად — მყის პარნასისკენ ამოკისკისდება ხოლმე...

თქვენ კი მგონია ერთხელაც არ უნდა გეთქვათ ბავშვთა ტიტინსავით უღარდელი და სუმბულის ფოთლების თრთოლსავით უიდუმალესი მელიოდიები...

თქვენთვის უცხო უნდა იყოს ის ამოუცნობელი, მაგრამ ტკბილი ჰანგები, რომელსაც ვარსკვლავნი აწკრილავენ ლაქვარდის ქნარზე სივად გაბმულ მთვარის სხივებზე...

— სრული სიმართლე ბრძანე, მშვენიერო აფროდიტავ!

„ჩემს წანგს უმხით არასოდეს უჟღერია, ჩემს ობოლ გულს ტკბილად არ უძგერია...“

ან სად მეცალა, შე გასახარელო, ამ უხე-
ნავსი გრძნობებისათვის, როდესაც ჩე-
მი „სუელიკო“, ჩემი „ცა-ფირუხ-სმელეთ-სურ-
მუსტი“ მამული ივარქმნილია.. მას დაე-
ტრიალებდი.. მისს გუშავობაში დღე და
ღამე მქონდა გასწორებული.. სად მეცალა
უნისლო, ტკბილ ხმათათვის, როდესაც ნი-
ათ გამოღეულ თანამემამულეთა გასამხნევებ-
ლად და გასაფოლადებლად ომანხანად ვაყივ-
ლებდი დაფსა და ნალარას..

— ვერ გამოგია, — გააწყვეტინა აკაკის
აფროდიტემ, რომელიც ჩვეული არ იყო ასე-
თი ჩივილის მოსმენას — თუ პარნასელთათვის
არ გეცალა, ნუ თუ სატრფო მაინც არა
გყვანდა, რომ მისადმი მაინც მიგეძღვნა
წმიდა ლოცვა, ნარნარი საგალობელი?..

— როგორ არა მყავს, ქალო, ნუ თუ
ვერ მიმიხვდი

„ჩემი სატრფო ვინც არი?
ძველი ტურფა დღეს მკვლარეით მიძინა,
ფეს-შიშველი, თავზე ღეჩქა-სსდიდი;
უგრძნობლად ჭეფიფს სწუჯას სდათას
ძილი ..“

— ჰოო, ეხლა კი მივხვდი. თქვენი
მღერის საგანი მამული ყოფილა.. რა ჰქვი-
ან ამ თქვენს სატრფოს?

— საქართველო.
— საქართველო.. რა ვქნა, არც ეს
სახელი გამოგია...

მოიცა... მოიცა.. რალაც მაგონდება...
უფრო ივერიის სახელით იყო თქვენი ქვე-
ყანა ცნობილი არა?.. ვიცნობ... ვიცნობ
საქართველოს.. დასწყველა ზევსემ, როგორ
გადამავიწყდა!.. აღბათ გულიდან იმიტომ
გადამავიარდა, რომ კარგა ხანია რაც იქიდან
არავინ გვსტუმრებია.. ერთ დროს კი ივინი
შოთას მეთაურობით შესანიშნავად გვიგალო-
ბებდნენ.. სილამაზე ჰქონდათ გაღმერთებუ-
ლი.. ფილოსოფოსი პლატონის თქმისა არ
იყოს — მათი სიცოცხლე „შეება იყო მშვენიერე-
ბაში“

საშუალო საუკუნეებში აღმოსავლეთის
ქრისტიანებიდან მხოლოდ ქართველები აწკ-
რიალებდნენ ქნარს ჰელენისტური გრძნობით..
ცხოველ-მყოფელი მიჯნურობის ცრელებით

ჰრწყავდნენ და აღაღანებდნენ მშვენიერების
უქკნობელს წალკოტს...

თვით ბერძნებიც კი... ჰეზიოდის, ჰომი-
როსის, პრაქსიტელესის, ფიდიუსის ნაშეირი
ბერძნებიც კი ისე დაქინდნენ, რომ მესვე-
ტბივით გაუბობდნენ ჩვენზე ფიქრს, ვით
ემშაკეულს..

დიდებული რამ იყო საქართველო...
ყველაფრით სახელოვანი და მდიდარი:
პოეზიით... მხატვრობით... ხუროთ-მოძღვ-
რებით, ბუნებით... ტურფა ქალწულებით...
მამაცი, გულ-კლდოვანი ვაჟაკებით ..

იაზონს ჯერაც არ ჩაჰქრობია გულში
მედვას სიყვარული, თუმცა ამ უკანასკნელ-
მა უგასაგისოდ დასაჯა იგი პატივმოყვარეო-
ბისა და გაარმეებისათვის..

ოღისეიც ხშირად ნეტარებით იგონებს
კეკლუც კოლხეთს, სადაც ტურფა ცირცვია
გულ-გაშლილობით და მოყვარულობით გაუ-
მასპინძლდა დიონისოსაგან დაყენებულ ღვი-
ნის ქაშნიკით.

ისეთი მომხიბლავი, ისეთი გრძნული
იყო ის დასაქცევო — იტყვის ხოლმე ოდი-
სეი — რომ კინადამ არ დამიმონავა და არ
გადამაფიქრებინა ტროასკენ გალაშქრებო.

ბევრი, ძალიან ბევრია მოხიბლული სა-
ქართველოს ცისარტყელოვანი წარსულით.

ეხლა კი ეხლა.. რა დაჰმართნია?.. რას
მიუზინდავს და მიუქნინებია?..

აღარც კი მეგონა, თუ კიდევ არსებობ-
დით...

საქართველოდან უკანასკნელად ბარათა-
შვილი გვეწვია, მაგრამ ისიც ვერ იქნა ვერ
მივიკარეთ და ვერ გავამხიარულეთ...

რამდენჯერა სცადა ბესიკმა თვისი მუ-
ხამბაზებით და შიქსტებით გადაეყარა მისი
სახიდან კავშნის ნისლი, მაგრამ ამოდ: ოდ-
ნავაც ვერ გააღიმა. სულ მარტოდ მარტო
იარება შავით დათალხული და სჩივის სუ-
ლის ობლობას...

— რაცა სიტყვით საქართველოს წარსულ-
ზე, ხალასი ქეშმარიტებაა...

ეს არც ისე გასაკვირველია, ვინაიდან
ეს ის დრო იყო, როდესაც:

„...საქართველოს ვაჟკელ კუთხით
მოკუჯან თავი ექნას,

იღხენდნენ და გაჭკიოდნენ
ერთხმად „მრავალ-ჟამიერსა“.
და მართლად რამ ჭეშქვინოდათ
მაშინ იმათ ეს მოღხენა,
რადგან იმ დროს გადმოსული
იყო ქართლზე მადლი სენა.

გარე მტერი და არგუნიკი
შუღლს მათ ვეღარ უტყდავდა
და შინაგან მშვიდობასაც
უინ იყო, რომ ვერ ჭეხიდავდა?..

ამის გუფი უხ რადათ
პატონს და უმას, უგუდას ერთად,
კაცსა კაცად ფასებდნენ,
ადიდებდნენ დიქრთას დიქრთად...

ასეთი იყო ერთ დროს საქართველო, მაგრამ მუხთალ ბედს შეჰპყრდა მისი ბედნიერება... ამოიღო თვალში და ერთი დღე არ მიუტია მოსვენება...

მარტო თემურ-ლენგმა და შაჰ-აბაზმა რაც ველურობა ჩაიდინეს ჩვენში, იმას ჯოჯოხეთის ელჩები ვერ შესძლებდნენ...

მაგრამ, თურმე, ეს დვთის წყალობა ყოფილიყო იმ საშინალებასთან, რაც შემდეგ გვაწვენევია ტიალმა ბედმა...

შავ და უკულმა ის 1795 წელიწადი, როდესაც ალა-მაჰმად-ხანმა კრწანისის ველზე დაამარცხა ქართველი მხედრობა — ქართლის ბედიც მაშინ გადასწყდა საბოლოოდ. დაეკანა ვაგლახის დაღმართზე და სად, როდის შესწყდება ეს უკულმართი სრბოლა — არავინ იცის... არავინაა გამკითხავი... არსაიდანა სჩანს... მუქაფის მიმზღვევი.

— მემრე სადაა გულადი, შემმართებელი ქართველობა? რატომ არ ჰხედავს შემადრწუნებელს ყოფას?.. რატომ გიორგი სააკაძისავით მეხთა ქეხებით არ დაატყდება მუხანათ მტერს და არ ანანებს გაჩენის დღესა?..

— ეჰ, საცოდავს ხალხს რა მოვთხოვო, როდესაც ის ბნელშია... განუქვრეტელ ბნელში... მართალია ჰგონობს უსამართლობას... ჰგმინავს გულის, საკლავად, მაგრამ ბრძოლა ვერ მოუხერხებია... დაუძღურებულა მეტის მეტი ვაებისაგან... გადამღვრძალი...

აფროდიტე უზომოდ დაანაღვლიანა ამ ამბავმა... ცრემლებით ავესო მარად მოციხარე თვალები..

— უნდა უწველოთ... უეჭველად უნდა უწველოთ საქართველოს. . მაგრამ როგორ?.. ვის მეუხებით?..

მოდი ფერიებს გაუგზავნი... იგინი ტკბილი გალობით და მოქნილი ცეკვით გაუქარვებენ ნადველს . გაუხალისებენ სულს...

— ცრემლებით გათანგულ ხალხის გულს ვერ ჩასწვდება უცხო ფერიების იღუმალი გალობა, — მიუგო აკაკიმ...

— თავ სიანს გაუგზავნი... თუნდა ბარათაშვილს.. დაე, ის წაუძღვეს ბნელში მავალთ ნა-ელ ქვეყნისკენ...

— ბარათაშვილი თვისი უსასოო ლექსებითა უარესად და ნაღვიონებს და დაჩრჩილავს მათს სულს..

— მაშ შოთას გაუგზავნი...

— ვაგლა!.. შოთა ვეღარ იცნობს აზრილითა სამეფოდ ქვეულს მამულს და ვერცა სცემს მზიურს ნუგეშინს...

აფროდიტეს უეცრივ ლ. მაზმა აზრმა გაუბრწყინა სახე და წარმოიტყე :

— წყვილიდით შესულდულს საქართველოს ეკირვება მზე... და ამ მზედ გადაგაქცევ შენ, დიდებულო აკაკი!..

სიცოცხლეში ხომ ლ. მპრ დ ნთებულხარ შენის ქვეყნს საკურთხეველზე და დაე ახლაც შენმა ქათქ თმა გააშუქოს ჩაწყვილიაბული მხარე. . ამოაშროს ქსანტობები. . ააყვავილოს გადახრუქუ ი მიდამოებ... ალაგზნოს შემოქმედებითი ცეცხლით ქართველთა გულნი, რომ კვლ ვ იწყონ მშვენიერების ქებათა ქება...

მართლაც მოხდა სასწაული...

ზღვის შხეფე სავით უანგარიშო სხივებმა კისკასად გაცქრილღეს საქართველოსკენ, მოეფინენ დამზრალ-მოშუშულ მდებლოებს... უსაზღვრო სიყვარულით ეამბორნენ ღონემიხდილ მიჯალასტულ ხალხს და სასოებით გაუბრწყინეს მღულარე ცრემლებით დატრიალებული თვალები...

.....

მოვიყაროთ მუხლნი მზის წინაშე... ის აკაკის სულია... იგი გვიცინის, გველამუნება აღერსიანი კაშკაშით...

მარად ნორჩი და უკვდავი ჩვენც მოგვანიჭებს მარადიულს ლამაზს სიცოცხლეს...

დ. თურდოსპირელი

დასის მოგზაურობა

(გაგრძელება. იხ. „თ.და ც.“ № 25)

III

პეპელა ქათამაძე უმრწემესი მსახიობ-ქალი იყო №-ს დასისა, მაგრამ საზოგადოების ყურადღებას თანდათან იპყრობდა. დასში მას უფრო გაიანეს ეძახდნენ, რადგან ოთარბეგის აღმასრულებელი ხშირად ეხუმრებოდა: „მალალ-მალალია, ტანადი... მისი თვალები? არა, თვალები არ უფარვა, დედოფალი“!..და გულიანად გაიცინებდა. პეპელა კი მორცხვად მილულავდა გრძელ წამწებებიან შავ-თვალებს და ცოტა კეკლუტობით, მაგრამ საკვირველის თავმდაბლობით, თითქო ემოწმებოდა ოთარბეგს: — დიად, თვალები არ მიფარვაო. რეჟისორს კი უხაროდა: ძლიერ ერთი მალალ-ტანინი ქალი არ გაგვიჩნდა დასშიო!

თვითონ პეპელა მართლაც და ძალიან მცირე აზრის იყო თავის თავზე. ჯერ თითქმის ცხოვრებაში გამოუსვლელი იყო და მისი სილამაზის ქებით არც თუ იმდენად იყო განებივრებული. დასში ხუმრობით, მაგრამ თითქმის ყველა დასცინოდა—ეგებ ლამაზი გგონია შენი თავიო!.. ბ. გაუმადლარიც თავის რეცენზიებში მის სახე-პირზე კრინტსაც არა ძრავდა ხშირად უღმობელათაც ექცეოდა. განსაკუთრებით, როდესაც რომელიმე არის. ტოკრატის ქალის როლი ჰქონდა დაკისრებული: — აბა რა მისი საქმეა ფრანგი მარკიზის ქალის განსახიერებო!

და პეპელასაც იმდენად აღარა სწამდა მისი მიზიდველობა. დასშიაც ყველას იმიტომ უყვარდა, რომ უბრეტენზიო, მორიდებული და ჩუმი მუშა იყო. ნიქსაც გახეთქებში არც თუ იმდენად უქებდნენ და ამ მხრივაც თავის

თავზე რიგიანი წარმოდგენა არ ჰქონდა. არა ჰქონდა თავის თავის რწმენა. საამისოდ არავინ აგულიანებდა და ხშირად ექვით მოპყრობილს, თუმცა მხოლოდ მეორე სეზონი იყო სცენაზე, დაბადებია მოურვენელი სურვილი, რომ სცენისთვის თავი გაენებებინა. მხოლოდ თუ კიდევ მუშაობდა თეატრში იმის გამო, რომ ექვი, იმედინი ექვი მაინც უღვივოდა გულში. „რინ იცის“ო, ფიქრობდა და თან გასამხნეველად ისიც ჰქონდა დარჩენილი, რომ მის მუდამ კოხტა ჩაცმულობას ყველა აქებდა. თვით გაუმადლარმაც კი უხსნა ეს ნიქი კეკლუცად მოკაზმვისა. პეპელაც გადაღეული იყო ამისთვის. ბუნებით თანდაყოლი ჰქონდა მეტი ნაზი გემოვნება ჩაცმადახურვისა და ეს თვისი ნიქებულება გარეგანის მხრივ შეჰქონდა ყველა თვის როლში. სულ უბრალო ტანისამოსიც რომ ჩაეცვა, ყოველთვის განსხვავებული, თავისთავადი და მოხდენილი იყო მისი მორთულობა.

არც თავისი გვარი მოსწონდა პეპელას და როდესაც პირველად დასში შევიდა, კინალამ აცრემლდა კიდევ ამის გამო. მით უფრო, როდესაც თვით უეჭისორმაც შეტისმეტ პროზაიკულად ჩასთვალა გვარი „ქათამაძე“.

— უთუოდ რაიმე ფსევდონიმი უნდა დაირქვათო.— შესთავაზა მან.

ბევრი თავი იმტვრიეს რეჟისორმა და პეპელამ—ცოტა ხეირიანი გვარი მაინც გამოგვონებინათ, პეპელას წინაპართა საცხოვრებელი სოფელიც-კი გაიხსენეს—„ხვიჭკიანი“ მაგრამ არც ეგ გამოადგათ. „ხვიჭკელი“ როგორღაც უღაზათო გამოდიოდა.

ბოლოს სუფლიორ ვარლამს წამოცდა: — მოდი, გუბაზოურელი იყოსო.

საიდან მოიტანა ეს სახელი?

— რაღაც ამგვარი გამიგონია, მგონი გურიში წყალს ჰქვია სახელათო... მმ... გუ-ბა-ზო-უ-რე-ლი?!

ყველას მოეწონა: მძლავრია, მსუქანი, ყვირის!

სასცენოა ნამდვილად. შესთანხმდნენ

და იმ დღიდან არის მოკვლინა ჩვენს სტენას—

პეველა გუბაზოურელი.

რამდენი სიცილი იყო შემდეგ დასში ამ გვა-რის შესახებ. რა კალამბურები! ერთხელ კინაღამ, ახლა ამისთვისაც, აატირეს პეველა. მაგრამ რეჟი-აორის ავტორიტეტულმა ხმამ ყველანი და-აწყნარა და პეველასაც შეწუხების ცრემლნი მოსწმინდა.

აი, ამ ახალგაზდა მსახიობქალთან უნდა

მიეტანათ იერიში, როგორც თვითონ ამბობდენ სამოგზაუროთ შეთქმულებს: სოსოს, ანდროს და ვარლამს.

— ძმა არ გამოუშვებსო! — ამტკიცებდა ანდრო.

— რას ქვია არ გამოუშვებს? სულ ჩა-ვუმტრევ მის ტელეგრაფის აპარატებსო! — ბაქი-ბუქობდა ვარლამი.

გვარამია

(გაგრძელება იქნება)

ა ლ მ ო ს ა ვ ლ მ თ ი ს მ უ ს ი კ ა

ალ. ოგანეზაშვილი

სოფანდუხელი, ამიდახვარ. ნაუშე-ვის შვილი, შვი-ლის წლისამ დაიწ-ყო ნაღარაზე დაკე-რა, შემდეგ დაი-რაზე დაძღვრებით, ბოლოს თარზე და-ახლა ჭიანჭურსა და ადმოსავლეთის სხ. სკანდალებზე (რომ-ლები კავკასიაში არტია) უკრავს. სწავლა შინაური აქვს მიღებული (დე-და ადრე გარდაე-ცვალა) და თვი-

ხელგანანი მეჭიანჭურე ალექს. ოგანეზაშვილი

სით შეისწავლა ადმოსავლეთის მუსიკა. მონა-წილეობდა თბილისის, ბაქსა და კავკასიის სხვა ქალაქებში გამართულ დიდს კონცერტებში, რის გამო ადგილობრივ თუ სატანტო ქალაქთა გასუთებში ქებით მოახსენიებდნენ, ამიანობას რომ ხელი არ შეეშალა—რუსეთის ქალაქებსა და სასდვანკანეთაც იწვევდნენ მას. დასწერა თათრულად: მაქრა ჟფანბატ და შირინ (ბაქო-ში სამჯერ წარმოადინეს), ქართულად—თარ-სა და ჭიანჭურზე დაკრის თეორია ნოტებით (დღემდე არა უოფილა დაწერილი). მან შემოი-ღო ნოტებით თარზე დაკვრა, ასე რომ უკვლას შეუძლიან ნოტებით შეისწავლოს თარსა ან ჭიანჭურზე დაკვრა. ამ უამად სწერს ადმოსავ-ლეთის მუსიკის შესახებ წერილებს.

ო რ ი მ ო ნ ა დ ი რ ე

(ხალხური)

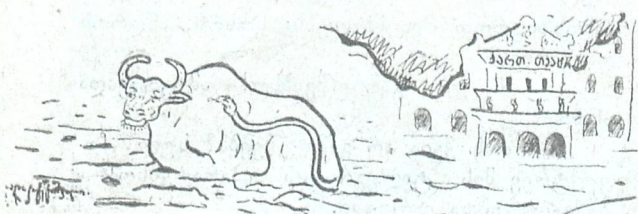
ორ მეგობარ მეფეს თითო კარგი მონა-დირე ჰყავდათ. ერთხელ მეგობრები ნადიმად ისხდნენ და თავ-თავის მონადირის ქებაში იყვნენ; თითოეული მათგანი თავისას აქებდა და მათ პირველობას ერთი მეორეს ჯარ უთ-მობდა. რადგანაც საქმე ასე გაქიანურდა, გადასწყვიტეს: სანადიროთ გავგზავნოთ, და რომელი მათგანიც დანიშნულ ნადირს ტყავს მოგვიტანს—პირველი ის იქნებაო.

იხმეს მონადირენი და უბრძანეს: „წა-დით და შავ მთაში რომ თეთრი დათვია, მისი ტყავი მოგვიტანეთ. რომელიც ტყავს მოიტანს—მას უხვი წყალობა მიენიჭება, რომელაც არა—სიკვდილით დაისჯებაო.“

მონადირენი ჩაცვივდნენ საგონებელში, მაგრამ რაღას იზამდნენ—წავიდნენ.

მიუახლოვდნენ თუ არა შავ მთას, დათვის კვალი ნახეს,—მთისკენ მიდოდა. დადგნენ ერთ ალაგს და დაიწყეს დავა: —არა, ჩემ მე-ფეს ეკუთვნის ტყავი და არა ჩემსაო. ამ ჩხუბზე მათ ერთი მგზავრი მიაწყდა. მგზავრი შეეკითხა ჩხუბის მიზეზს და როცა გაიგო საქმე რაშიც იყო, გაციინა და უთხრა: „და-თვის ნათესაურზე ერთმანეთს რა თავს აკ-ლავთ, ჯერ ტყავი იგდეთ ხელში და კუთვ-ნილებზე მერე ილაპარაკეთო.“

ჭიჭიკო

ეს ხალხი წევს და იცოხნის—კუჭი მაძლარი ჰქონია! —
დამწვარი ჩვენი თეატრი აშენებული ჰგონია!..

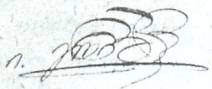
მ უ მ ლ ი

1

შენ წასვლის დროს მუშლი მომე
და მითხარი: „საყვარელო!
ესაც ჩემებრ შევივლომე,
ვინძლო ისე ასახელო,
როგორც თვით მე პატევს მცემო:
და თუ წერილს — ცრემლით ნაწერს —
ვერ მიიღებ დიდის ხნობით:
გადახედე მაშინ ამ მწერს,
გადახედე თანაგრძნობით
და ყველაფერს გეტყვის, ჩემო.“

2

მუშლი მოკვდა.. მუშლის ლეში
ისევე ისე ძევეს უბრუნელად;
მე კი სიკვდილს სიცოცხლეში
ვებრძვი, ვებრძვი ასახსნელად
და ვერ ავხსენ საიდუმლო.
არც სატრფოსგან ვიღებ წერილს,
ხომ არ იცი, მუშლო, რატომ? —
მე გიყურებ ფრთებ-დაშვერილს...
მე დაგხედე მარტოს მარტომ
და ყველაფერს მიეხვდი, მუშლო.

ბაასი აჭარელთან

21-ს ივნისს, კვირა დღით ვისარგებლე
შემთხვევით, სულის შემსუთავ მძიმე, ტუფიანსა-
ვით ნოტიო ბათუმის ქაერს თავი დავახსწიე და
აგარაკ ციხის ძირისაკენ გავეშურე. თავით ქ-
ბათომი და მისი ახლო-მასლო მდებარე ადგი-
ლები ზაფხულდობით ცუდ ზიარბებშია, რადგან

გარშემო ბევრგან ჭაბუბია, საიდანაც ჯანის
მანებელი ოსშივარი ადის... სულ სხვაა რკინის
ტვის გაუფლებასზე მდებარე ადგილები: მახინ-
ჯაური, მწვანე კონცხი (Зеленный мыс),
ჩაქვა, ბუკნარი, ციხის ძირი და სხ... აქ მოე-
ლი არე-მარე ადამიანის კულტურას ან ხელს
აუფავილებია და ედემისთვის დაუ სვავსება.
თვით ეს ადგილები მალდობია და განუწყვეტ-
ლივ მაგრიდებელი სიო ჭქრის და სიტკბოების
ნიქტარს ადგიძდავთ სხეულში!..

მატარებელში ერთ აჭარელს მოვკარი თვა-
ლი, ცნობისმოყვარეობამ გამიტაცა — გამომე-
კბახა რამე...

- ს: დაური ხარ, ძმობილო? — ვკითხუ
- მაჭახელელი.
- სახელი, გვარი?
- ოსმან გიორგაძე.
- თქვენც ხომ არ დაზარადათ ომისა-
გან? შევეკითხე კვლავ.
- ჩვენამდის აღარ მოახწია ოშმა, სე-
მოურში ვცხოვრობთ, მაგრამ ჩვენი მუშობელი
— ქვემო აჭარლები დიდათ დაზიანდენ.
ბუერმა მოყვარეობით ჩვენ შემთგვაფარა თავი ..
და დღეს-კი დაუბრუნდნენ თავიანთ სახლებს,
მაგრამ სახლებში კი არაფერი დახვდათ, უველა-
ფერი დამწვარ-წამხლარია.“
- საქართველოდან თქვენ მოძმე ქრის-
ტიან ქართველებისგან დახმარებას ხომ დებუ-
ლობენ?

— როგორ არა. — დიერთმა ააშენონ ისე-
ნი — კაია, რომ ამისთანა გაჭირვებისას დაგვე-
ხმარნენ. — დიდი უბედურობა დატრიალდა ქვე-
მო აჭარაში — განაგრძო გიორგაძემ: — რამდენიმე
სოფელი გაიქრა და ჭროხის გაღმა სოფელ
გ — შეაფარა თავი... რუსის ჯარს ოსმალის
„ჩეტნიკები“ ეგონა და ისიყო მეორე დღეს იერი-
ში უნდა მიეტანათ და ზარბაზნები დაემხათ,
ეს გაიგეს იქაურებმა, იმ დამეს ერთი ახალშე-
ნელი ახალგაზდა გამომარედიყო ბათუმს და
ეამბნა იმ დროს ბათუმში მყოფ დემუტატ ჩხენ-
კელისთვის, რომელსაც ეს ამბავი მოკესნენებისა
კომენდანტისთვის. კომენდანტს საჩქაროდ შე-
ეკრებინა ჯარი და ის იმადგინა სული ხალხი გაწ-
ვეტის გადარჩა... მოაჯირი — ზ — ფაშა დაბრუნ-

ბრძოლის ველზე

ჯ. - კ. ივ. ნახუცი შვილი
ნაშემელი, სარიყამიშთან ბრძოლის დროს, 21 დეკ. მოკლული.

ვ. მიქუტი შვილი
(დაჭრილი)

ნ. მიქუტი შვილი
(დაშავებულია)

ფერ. შ. გ. ნიკოლაი შვილი
დაჭრილია, წევს მოსკოვის ერთ-ერთ ლაზარეთში.

და სტამბოლიდან 3-4 წლის წინეთ, სოფელ ქ—ს მშენებელი სახლ-კარი მოაწყო და დასასხლ-და ცოლ შვილით, ახლა არაფერ იტის ცოლ-შვილი და თვითონ სად არიან... დაჩნებია 80 წ. მოხუცი, რომელიც გოდრით უტარებიათ გაქცევის დროს და რაკი ზიდვა გასჭირვებიათ, დაუკვდიათ გზაში. იგი ჯარის კაცებს ისევე თავის სახლში მოუყვანიათ და თან ერთი შავი ზური მიუციათ, რომლითაც თურმე ბეგრ ხანს იკვებებოდა და დღესაც ცოცხალია—მომსწრე ბეგრი უბედურებისა... ამ უამად ქვემო აჭარაში ვინც დაჩნებილიყვნენ—სახლგაზღვანი, რომელთაც მუშაობდა და ახრადის ტარება შეუძლოთ, ეგვიპტეში რუსის მთავრობამ წაასხა—გზები უნდა გაუკეთებინათო გვითხრეს... წაიგნიც (წერილი) არ მოსდის არაფერს—არ იტანს სად არიან, სამეტანათ სწუხან ბედანანი და მოხუცნი...

ტ. ინას—რიძე

ეპიტაფია

უსამართლობის ცხოვრების ზღვაში
შენ გერგო წილად მხოლოდ ტანჯვები
და იმ ტანჯვების უღმერთობაში
კაცთა სიივის მწარე ეპეები
არ შეჰხებიან შენს კეთილ გულსა,
რომელშიაცა მამათ სიყვარულსა
ერთო უსრეტი წმინდა ლამაზარი,
ის ანათებდა შენსა წასრულსა—
ამით იქნები დაუვიწყარი...
და შენს სიცოცხლეს უბედოს, მწარეს,
ძველი ხსოვნისა დავსვენება,
და შენს მოწყენილს, ღარიბ სამარეს
კურთხევის ცრემლი დაეწვეთება!..

გ. შ. შარვაშიძე

მწირო-სარდალი

(გაგრძელება. იხ. „თ. და ც.“ № 25)

მართა ცოტა მოიცა კიდევ მაქვს რაღაც შენთან სათქმელი..

ნინო გვიგვიანდება:
ჩემი ძმა გველის, მძიმედ დაჭრილი,
და მთელი ჯარიც ჩვენ გველოდება!..

მართა (მწარე დიმილით) განა არ ვიცი? გელოდებიან

შენ ძმა და ჯარი; შენც გეჩქარება:
ძმას დაამშვიდება, ჯარს გაამხნევებ
და სხვა-კი აბა რა გენადლებს?..
გვიე ხვალ ბრძოლის ველს მიაშურებს;
შენი გულისთვის მტერს შეაკვდება

და მე აქ სევდა შემშლის კკუიდან,
მაგრამ შენ აბა რა გენაღვლებო?...
გავა დრო; მტერი ან გვძლევს, ან
დავძლევთ;

ჩვენი ქვეყანა კვლავ დამშვიდდება;
შენ ახალგაზრდა უზრუნველ გულსაც
ეს ყველაფერი დაავიწყდება;
ნახავ სხვა ვაჟკაცს, გივიზე ლამაზს,
და ახლა იგი შეგიყვარდება;
ის თანაგიგროძობს,—შენსა შენებას
ვერც მისი გული გაუმაგრდება
და ბედნიერი რომ თვით იქნები,
სხვას რას დაეძებ, რა გენაღვლებო?..

ნინო ოჰ, კმარა, კმარა!.. ნულარა
მტანჯავ;

ნუ შეურაცხყოფ ჩემ წმიდა გრძობას
და ნუ შებღალავ უღირს ექვებით
ჩემ გულწრფელობას, უანგარობას!..
შენც ხომ ოთარი მარტო გიყვარდა;
მხოლოდ მას უძღვევ სული და გული
და რად გგონია, რომ შენისთანა
არ შემიძლიან მეც სიყვარული?..

(ტრუმღმორეული)

მითხარი მაინც, რით დაგარწმუნო,
რომ ჩემი სატრფო და საყვარელი
მხოლოდ გივია; ისევე იქნება;

ის, პირველი და უკანასკნელი?..
გონდა, წავიღეთ ახლავ საყდარში
და შემოგფიცავ ჯვარსა და ხატზე,
რომ არაოდეს, გარდა გივისა,
არც კი ვიფიქრო მე სხვა ვაჟკაცზე;
რომ მას, მარტო მას, ჩემი ქალობა,
ჩემი სიცოცხლე შეეწირო სრულად
და, თუ მართლა ის მოჰკვდა ამ ომშივე,
სამარადისოდ დავრჩე ქალწულად!..

მართა (მღელვარებით) კარგი, წავიდეთ,
მაგრამ, შითხარი,

რა საჭიროა ფიცის დადება?..
თუ მართალია, რომ გივის გარდა
შენ აღარავინ შეგიყვარდება;
რომ ცოცხალს, თუ მკვდარს,
შენი ქალობა

საუკუნოდ მას შეეწირება,—
აქვე, ახლავ, ბარემაც ჯვარი
თქვენ დაიწერეთ და ის იქნება!..

ფიცს არ აჯობებს, რომ სამუდამოდ
წმიდა გვირგვინით შეუერთდები
და არა მარტო ფიქრით, ოცნებით,
ნამდვილად მისი ცოლი გახდები?..
ეგებ ღმერთმა ჰქნას და მისი შვილი
მაინც მაჩვენოს, მის დამკარგველსა!..
ოჰ, მცირედ მაინც შევიმსუბუქებ
მაშინ, ბედკრული, მწარე ნაღველსა!..
ნინო (აღშფოთებით) მართა, შენ ხუმ-
რობ, თუ მართლა ამბობ?
ან მცდი, თვალთმაქცობ?..

მართა რა მეხუმრება,
შეთვალთმაქცება, როდესაც გულში
მთელ ჯოჯოხეთის ცეცხლი მეგზნება?..

ნინო მაშ, ახლა რა დროს ჯვარის წერაა!?

მართა რა უდროვოა?.. ხალ, შეიძლება,
მოჰკლან კიდევაც!.. თუ... გეშინიან,
რომ მალე გელს შენ დაქვრივება?..

ნინო კარგი, თანხმა ვარ! აღარ დავეძებ,
გულკეთილობა, თუ ბოროტება
გალაპარაკებს; ან სევდისაგან
ხომ არ შეგერყა მართლაც გონება?..
(მოშორდება სანქაროდ, მართაც უკან მიჰქუება,
ერისთავი, გივი და მსახურნი შემოდიან. ნინო
მიჰკვიდება ხელს გივის და მღელვარებით ერის-
თავს)

მამა, დაგვლოცე,—ახლავ ჯვარს ვიწერთ!
თვითონ მართამაც ასე ინება;

მეც ასე მინდა და, ალბად, გივიც
წინააღმდეგი არ შეიქნება!..

(ერისთავი, გაცნებული, უფურებს ჯერ ნინოს
და შემდეგ მართას)

მართა (ნაძალადეგ სიმშვიდით). დიად,
რომ გივი აღკვეცილიყო

ხვალ ბერად იყო გადაწყვეტილი;
მაგრამ, რადგანაც ომში ისტუმრებთ,
დაე, წავიდეს, ჯვარდაწერილი!..

ერისთავი ძალიან კარგი!..
(ღოცნავს ნინოსა და გივის) ღმერთმა
აკურთხოს

ეს უცებური თქვენი ქორწილი!
ღმერთმა გისმინოთ და ავისრულოთ
ყოველი თქვენი ნატვრა-სურვილი!..

მართა (ხელს მიჰკვიდება ნინოს და გივის)
აბა, წავიდეთ! ალბად, ჯერ კიდევ

საყდარში არის თვით წინამძღვარი
 და მე თვითონვე მიგიყვანთ მასთან
 და ვთხოვ, ახლავე დაგწეროსთ ჯვარი...
 (მიდიან. ერისთავი დაჟღება და, ჩაიქრებულები,
 კრიალასანს ათამაშებს. დადამდება და მთვარე
 გამოანათებს. რამდენისაშე სნის შემდეგ მოის-
 მის აჩქარებული ფეხის სმა და შემოვარდება
 თავშიშეგლი და თმა ჩამოშლილი მართა)

ერისთავი (შეშინებულად) რა ამბავია?!

მართა (აჟაფრებს) რა ამბავია?..

რაც ამბავია, არ იცი, განა?!

(ერთ წერტილს მიაშტერდება და, მთვარის
 სხივებით გაშუქებული, უოველ სიტყვის გავრ-
 ძელებით და თან ხელების შლით)
 გაპქრა წყვილიად; ცოურ სინათლით
 გაბრწყინებული მთელი ქვეყანა!
 აღარ მოისმის კენესა-ტირილი
 და ნეტარება სუფევს ყველგანა!..
 შეწყდა სისხლის ღვრა და უხარიან
 დიდსა და შვირეს; ქაბუეს და ხნიერს!..
 დასრულდა ტანჯვა, გათავდა გლოვა
 და ქორწილია: გივი ჯვარს იწერს!..
 გივი ჯვარს იწერს და ცოლად ირთავს
 ერისთავის ქალს, ნინოს, მშვენიერს!..
 გივი ჯვარს იწერს!..

(გადიხარხარებს) ჰა, ჰა, ჰა, ჰა, ჰა!
 სხვა რაღა უნდა დედას, ბედნიერს?!

(წასვლას აპირებს)

ერისთავი (ტანჯვით) მართა სად მიხვალ?..

მართა (მოუბრუნდება) როგორ თუ სადა?!

არ უნდა უთხრა, მაშ, ჩემ ოთარსა,
 რომ ჩვენი გივი დაგვივაჟკაცლა
 და, ბედნიერი დღეს იწერს ჯვარსა?!

გივი ჯვარს იწერს და არ ვახარო
 მაშ, ეს ამბავი მთასა და ბარსა?!

(გადიხარხარებს) ჰა, ჰა, ჰა, ჰა, ჰა!..
 (გაიქრება ხარხარით)

ერისთავი (მსახურთ) არ გადიჩეხოს
 ეგ უბედური სადმე ხრამ-ხევში!
 (მსახურნი უკან დაუდევნებიათ. ერისთავი ცისკენ
 ხელემ-აპურებით)
 ღმერთო, ამ ქვეყნად შენ მოგვაველინე,
 ჩვენი ბედიც შენ გიპყრია ხელში!..

(მართას ხარხარი უფრო და უფრო შორიდან
 მოისმის)

ფარდა
ღუბუ მეგრელი
 (შემდეგი იქნება)

არის თუ არა ქართული თეატრი—ქართული?

(დასასრული. იხ. „თ. და ც.“ № 25)

პირიქით, თუ შორს წავაღვარ არის იგი—
 ქართ. თეატ. თვით სცენიურ საშუალებითაც კი. დღე-
 ვანდელ დღეს გამოყვებული ზღასტიკა, კილო,
 ინტონაცია, რიგი-სტილი არ არიან ქართულ
 დედა ძარღვზე სისმულნი. ქართულმა სცენამ
 ვერ შესძლო ქართველ ზღაპარის სხეულის მოძ-
 რაობის შესწავლა, ამ მოძრაობის ძირითად
 რიტმის განსილვა-გამოცნობა და ქართულ ელ-
 ფერთი მოცულ ზღასტიკის შექმნა სცენაზე.
 შერე ეს მოხდა ჩვენში, საქართველოში, სადაც
 ქართველ კაცზე ღამის მოსიარულეს, ბუნებრივ
 პრაქტიკით შემკულ მოძრაობის შქმნეს კერ-
 ჟრობით ბადალი არ ჰქვას დედამიწის სურ-
 გზე. ქართველი დადის საუცხოოდ, ფეხს
 სდგამს გაბედულად, და არა ჩლუნგად, მოშე-
 ბული, როგორც რუსი, და მთელი კორპუსიც
 გადააქვს თავისუფლად, სწორედ, ოდნავის რუ-
 ვით. სმაგვიერად რუსი ან ფინი სიარულის
 დროს კორპუსს აჟაფურებს, მას გადააქვს უც-
 ადად, მოშეებულად უოველ ფეხის გადადგმასთან
 ერთად. ქართველს ფეხი გაშლილი დააქვს;
 ჩრდილოეთის ხალხი კი, ხრის უნებლიეთ იმ
 ფეხს, რომელზედაც კორპუსს ამუარებს, რომ
 შორე გადადგას აი აშიტომ მათი სიარული
 უფრო დათვის სიარულს, ე. ი. ძუნძულს წა-
 გავს. მე მუავს სახეში მდაბიო ხალხი—ჩვენი
 გლეხ-კაცობა. მიგაქრევით უურადდება ჩვენი
 გლეხი კაცისათვის, როცა ის, მავალითად, ხელს
 გათმევთ, ტანს რა მოძრაობას აძლევს? ქარ-
 თველი წელს მხრებში კი არა ხრის, ე. ი. კი
 არ იკუხება, როგორც ჩრდილოეთის მცხოვრებლებ-
 მა იციან. წელ-გაშლილი სრულიად ოდნავ მთელ
 კორპუსს თქვენკენ იხრის, ფეხები გაშლილია, გა-
 ჭიმული უდგა და კისერა მკნებნიკულია რულად
 სერხემალთან უჭირავს. ქართველის მოძრაობა
 ბუნებრივად ესთეტიურ კანონებს ემორჩილება.
 ღერწამივით ახლავს ქართველის მოძრაობა—
 წმინდა რითმიული მუსიკაა.

სულ სხვაა თეატრში. პირიქით ჩვენი მსა-
 ხიობის მოძრაობა უკეთაა. სიტუვა-გამოთქმუ-
 ლებას მოუფიქრებელ ზღასტიკას უდებს. მო-
 ნილოგი და ზღასტიკა დისკარმონია მსახიობის

თამაშობაში. აი სულ უბრალო მკვლევარი: მიართვით, განსაკუთრებით ახალგაზდა მსახიობს, სკამი, სთხოვეთ დახრძანდეს და აღეხეთ თვალი. მისი სკამზე დაჯდომა უღამისო, უღაზათო მოძრაობა იქნება. უკლებლია იგი სკამთან ნახევარ არმინის სიშორეზე განედება, მოხრის დაბლა წელს და მერე დაეშვება.

აიღეთ აგრედვე ინტონაცია. ვის არ ებოძა ის ერთშეთვისებელი ხმაწობილება, რომელსაც მსახიობი ხმარობს. ჩვენს სცენაზე კაბატანებელი ინტონაცია — უფრო ცრუ კლასიკურს წაგავს. ოდნავ მომდგრი, იგი აგებულ იქნა უსულთ ტემპზე. მსახიობი უბრალოდ ხმას აიმაღლებს წინადადების სიტყვაზე იმ გვარად, რომ მთელი დედა აზრი მხოლოდ მას ერთს სიტყვასთან მიაქვს. ცნობრებაში-კი, სწამებოდ, ქართველის ინტონაცია ჭიმნის ქართველთ სიტყვა-ზასუხის მშვენიერებისა.

ასეთია ჩვენი თეატრი. ახლა კითხვა იმაშია: შეიძლება არსებული ქართული თეატრი გარდაქმნას ნამდვილ ქართულ და მასთან მხატვრულ ეროვნულ თეატრად? შეიძლება ვიფიქროთ, რომ ჩვენი თეატრი ოდესმე ჭბავებს ნამდვილ სახეს ქართველ ადამიანისა? გადაჭრით შემოიღიან ვსთქვა, რომ ამა ცდა ჩვენი თეატრის გარდაქმნა იმ მხრივ, რა მხრივაც ჩვენი ერი ითხოვს; შეუძლებელია იმიტომ, რომ არსებული ქართული თეატრი ერთგვარ უკვე ჩამოყალიბებულ ტიპისა ბუნებით; იგია თვისებით თეატრი — გამრთობი* (театръ развлечения), ღვიძლი მია Comedié française-ისი, და რაგორც მის მონათესავე ტიპს, მასაც აქვს საკუთარი ერთგვარი გარკვეული რიტმი, რიგი-სტილი მსახიობისა, თავისი სკოლა, სისტემა და ამ რიგად უოვლად სამართლიანი, დიდ-ხარისხიანი თავის სფერაში, ბუნებრივად წინააღმდეგია; უშესაბამაო ახალ ეროვნულ დრამისა, ეროვნულ მხატვრულ თეატრისა.

ქართული არსებული სცენა იშვას სწორედ მაშინ, როდესაც საზოგადოებრივი განვითარება ის იყო იწყებოდა. ერთად ერთს სულიერად ცოტად თუ ბევრად მთლიანს და მატერიალურად შეძლებულ კლასს ჩვენი ბრწეინვალე თავად-ზნაურობა წარმოადგენდა. ქართულ დრამას მოკლებული, იგი აარსებს თეატრს, რაგორც ერთ-

გვარ გსართობ ადგილს, უქვემდებარებს მას მწერლობას და ფარსიულ ხასიათს დედა-ბოძად უდებს. ამ ნიადაგზე წარმოშობილი თეატრი კიდევაც იზრდება, ვითარდება, მას დაუფონებლივ ხელს უწყობენ თავიანთ ნაწერებებით მთელი რიგი ნაჭიერ მწერლებისა მ.გ. ერისთავი, ანტონავი, ცაგარელი, ჯორჯაძისა; სუნი-დუკიანცა, გუნია და სხვ. ქართული სცენაც იმ ხარისხს აღწევს, რომ ბადალი მას მთელს რუსეთში ბევრი არ მოეპოება. მასთანვე აღიზარდნენ მთელი რიგი დიდხარისხიანი მსახიობთა, შესისხლხორცებულნი ერთმანეთში ერთგვარ არტისტიულ თვისებით და ბუნებით. ამ გვარ ტიპის თეატრის წარმოშობა საქართველოში ისტორიულად ისევე კანონიერია, როგორც დადნ საერთოდ მთელ ევროპაში და ეს თეატრიც დღეს-დღეობით შეიძლება განვითარდეს, მაგრამ ახალ ეროვნულ თეატრად, იმ თეატრად, რომელიც უნდა შეიქმნეს მთელი ჩვენი ერის რელიგიოზურ ტაძრად. ამისათვის სულ სხვა ძალაა საჭირო: აღსდგება ერი, აღსდგება თვით თეატრიც, სხეტაკი ვით ქართული სული. თუ როგორ ფორმებში ან და რა პრინციპით უნდა ჩამოყალიბდეს მომავალი ქართული თეატრი, ამაზე ვეცდებით შემდეგში ცალკე წერილებით გავაგრძელო ჩვენი აზრი მკითხველს.

ალექსანდრე ახმეტელი

ქართველი ხელოვანი

(დასასრული. იხ. „თ. და ც“ № 25)

წინა წერილში შევეჩე საზოგადო ხასიათის მოსე თოიძის შემოქმედებისას. ახლა-კი გავკრით შევეჩები მის საუკეთესო სურათებს, სადაც ყველაზე ცოცხლად მეტყველობს მისი შინა, მისი უნარი.

„განთიადია“... აბა ჩაუკვირდით რაოდენი სიძნელეა იქ ძლეული, და როგორ არის გადმოცემული სიცოცხლის გაღვიძების პირველი საფეხური: თრთოლევა. გუშინდელ დღის სიავ-კარგე ღამის წყველადში დაიკარგა, გაჭკრა, და შუღამის უკანასკნელ ამოსუნთქვას თ-ნ მოჰყვა პირველი სუნთქვა ახალი

* სავსებით არ ვეთანხმებით. რედ.

დღისა. შავი ფერფლი ღამისა გაფანტულა და მის ნაცვლად ლურჯი, კამკამა ლეჩაქი გადაჭვარებია ქალაქს. ხოლო ამ სილოურჯესაც შეჰპარვია იის ფერი, მზის სხივებით წარმოშობილი, და შეუქმნა კამკამა ელ-ფერი სალი განთიადისა. მართლა ოსტატურად არის შესრულებული და ტეხნიკური სიძნელეც — ძლიერი. მაგრამ იქნებ თქვენ მოგესურვოთ მართლა დაბეჯითებით დარწმუნება მის ოსტატობაში? იქნებ „განთიადის“ ბინდუნდის, „მწუხრის“ შედარება მოგესურვოთ, რადგან ძალიან ცოტაა მათ შორის განსხვავება და ამ განსხვავების ფერებით გადმოცემა ხომ ძნელიც. მაშ „მწუხრის“ გადავლეთ თვალი, შედარეთ. „მწუხრის“ ტონებში სიკამკამეს ვეღარ დანახავთ. იგი წართმეულია და რის ნაცვლად ბინდის მტკერია მოფრქვეული. იქ, „განთიადში“ დღის პირველი შეფერ ხილებაა გადმოცემული, დღის პირველი სუნთქვა, აქ კი, „მწუხრში“ ქანცმიღებული დღის მთქნარება მოხაზული, სვედიანი ძილის მეტყველება. ხედავთ განსხვავებას? მაშ ხელოვანს გაუმარჯვნია, და იგიც მიტომ სიხარულის ღიმ ათამაშებული შესტკერის ნაყოფს გამარჯვებისას. ასეთივე ტეხნიკური ხერხის საჩვენებლად, ფერთა ოსტატურად ხმარების დასამტკიცებლად მოუზანია: „ჩრდილი ტუეში“, „ბავშვები ხიანზე“, „ძველი ბანაში“, „ძველი ქადაქი საქართველოსი“, და სხ... აბა შეხედეთ, თუ არ განიცადოთ სინახე ჩვენი მზის და მასთან ერთად მისი სიცხველე, სიმწვავე, ჩრდილთა ჰეროვანობა და პაპნაქება შუადღისა, სიცოცხლე ერთდროულად ხანტი და ინტენსიური.

მშენიერია სურათი „სასაფლაო“. აქაც ორი წინააღმდეგი მხარეა დაპირდაპირებული. სასაფლაო დანგრეული საყდრით, დამძვლებული, ზერყენა ხეებით. საფლავს დასჩერებთან ჩვენი გლეხები. აბა შეხედეთ რაოდენ ტანჯვაზე მეტყველებენ აწეული მხრები ორი დედაცისა, გულის სიღრმეში რომ იცრემლებიან, მაკრამ გლეჯი-კაცია ყველაზე შესანიშნავი. აბა დაატყდით სახეზე. ტანჯვა კი ისახება, მაგრამ შებოჯილი, თითქოს

გონებას შეუბოჯავს ადამიანი, და არაძღვეს ნებას რომ სახეს, აბეჭდინოს უბედურების ხმაურიო. მართლა რომ სტოიკური რამ დაქერლობა გეცნაურება მის სახეში. „ბედისწერა“ მორჩილება და იქიდან გამოწვეული თავდაქერა—ეს სტოიკოსთა პრაქტიკული მორალი თითქოს ამ გლეხის პირფენებში განხორცელებულა. იყ დაყრდნობია ჯახს, რომ თითქოს ამ მოძრობით სურს გითხათ, „ჩა, სულ ერთიაო“. მაგრამ აბა იქით გახედეთ მზის სხივების თამაშ აპყალია პატარა ბავშვი. სიხარულით აღსავსე და დისონანსად ეჭრება ზემო სურათს. თუ ქვეყნად სიკვდილია—ეს არაფერი, სამაგიეროდ სიცოცხლეც ხომ მძლედ არის ამოძრავებული, და თუ ერთგან ცრემლის ღერა გეკარდება, სამაგიეროდ მეორე მხარეს მზის სხივები შეგვამშრალებენ ცრემლით სახე სევიდან თვალგებს.

მაგრამ იქნებ თქვენ ფანტაზია უფრო გაინტერესებთ, შემოქმედებ თი ლალი ნაფარდი? მაშინ თვალი ააყოლე აგერ იმ დიდ ტილოს, „გარდაქმნის ტანჯვა-ტკივილებია“ რომ დაურქმევია მხატვარს სახელად. აქ ორი მხარეა დახატული, ორი სამეფო. გუშინდელი სჯაღედ უნდა შეიცვალოს, და ამ პროცესის მთელი მძლეობაც მხოლოდ შემოქმედს დაწოლია, და აქი იგიც განიცადის ტკივილებს და იტანჯება. აგერ დაბლა ნანგრევებ ა, მათ შორის კი კაცთა გვამები მოყვლებული. აგერ ცოტა იქით მგონია ბედის ჰუნე უნდა იყვცს მომაკვდავი. აქ რაღაც ღრმა ღრამა დატრიალებულა და თითქოს ამის ნიშნად აღმართულა რამ სვეტი ობელისკი ეჭური. ეს ხომ ეგვიპტელებს ჩეულებია იყო. მათ იკოდნენ ობელისკებს აღმართვა დიდი რამ შემეხვევის აღსანიშნავდ. აქვე მუხლის თავებზეა დაკეშული ვინე ქალი, ულონო, ქანცმიღებული, ალბად ყოფილი წყარო შემოქმედებისა, და ხელებს მტკრევით მდგომარეობის დრამატიზმს გვაგარძნობინებს. თვით შემოქმედი კი, ქედმოხრილი, მარკალული ზის, თითქო სურს ფორმა დაიკარგოს, დასგვალდს და ტკივილები აღარ შეეხოს, სირგვალემ აისხლიტოსო. ამ მოხრილ ქედში იმისთანა ტანჯვა და ვნებათა-ღელვა ისახება,

რომ ჩვენ კარგად ვიგებთ მხატვრის განზრახვას. იქ-კი, მიღწეა ღრუბელთ არეული სისქე ცეცხლის ხაზი გაჭრილა, და გამოძიკრთალ მზის ხაზზე გამოცურებულა მოცეკვავე ქალის თეთრი რამ ლანდი ხალისიანი. ეს ახალი გზის სიმბოლოა, ახალი ქვეყნის მიმზიდველი სანახაობა. აქეთ-კი, ღრუბელთა ტრიალ მოქმედებაში აღმართულა დიდი ტაძრის მკრეხალი სახე, ჯერ გამოურკვევლობის ლეჩაქ-გ დაფარებული. ეს მომავლის ტაძარა, ჯერ არ ნახული. მაგრამ მალე მზის სხივა დასწვავს ამ ლეჩქს, ხელოვანი იხილავს ახალ მხარეს და იგემებს შემოქმედებითი სიხარულს ეს სურათი მისი ფანტაზიის მწვერვალია. ნაკლებ ძლიერია ეს ფანტაზია „მესაიდუმლოში“ მაგრამ მარცხ სურათი მთლიანია, ღრმა. ხოლო რაც შეეხება „მეჩანს“, აი საღ იყო საქირო ლალი ნავარდი, ფანტაზიის აღვირ შევებულობა, და სწორედ აქ მოუჭირა ლაგამი ჩვენმა ხელოვანმა. ფანტაზიის სიძლიერე ამ მერანში არა სჩანს, აქ უფრო სინამდვილეა ტილოზე გადმოღებული. საღ არის ტიტანი? ან ფრენა უგზო-უკვლოდ? მოსე თოიძის „მერანი“ ჩვეულებრივი იორდა, ცხენია, ჩვეულებრივი მხედართ. მას მალე მოეკიდება დაღლა და მუხლიც მოეკვეთება. კლდეღრეს ფრენით იგი ვერ გადივლის. აგერ ჯერ შარა გზაზევე დალილა და ფრუტუნებს. ფონი სურათის რაღაც ყომრალი—საუცხოვოა. ვისაც უნახავს ა. მრეველიშვილის „მერანი“ დამეთანხმება, რომ ის „მერანი“ ბევრად უფრო შეეფერება ბარათაშვილის „მერანს“, ვიდრე თოიძის ნახატი. მაგრამ თქვენ გინახავთ მოსე თოიძის ტ-პები? საუცხოვონი არიან „ხვესური“ და „დურგალი“. აბა შეხედეთ იმის ცერს, ჩიბუხს რომ თამბაქოს უმარჯვებს და სტკეპნის. ხევსური ისე ცოცხლად ატკაპუნებს ტუჩებს, რომ თავის რკინის კაცობას გაგრძობინებთ. ფიქრობს ხვესური—ვინ იცის რაზე? განა ცოტა აქვს აღამიანს საფიქრებელი? ყურადღებას იქცევს „გეორგი XII“! კოლორიტი საუცხოვოა და აზიურ სინამდვილის ბეჭედს ასვამს. საერთოდ კი სურათი დაუმთავრებელ შთაბეჭდილებას სტოვებს.

სურათი თა სათითაოდ ჩამოთვლის დავანებოთ

თავი. დავკმაყოფილდეთ საერთო თვალის გადავლებით, საერთო ხასიათით. აქ-კი საყურადღებო ის არის, რომ ჩვენს ხელოვანს მოუსურვებია. ეროვნულ ნიადაგზე დგომა და ასე მთელ კაცობრიობასთან კავშირის დაქერა. სწორე გზა ამოურჩევა. იგი თავს ევლება საქართველოს ყოველ კუთხეს, ჰხატავს მის მრავალფეროვან სახეს და სწავლობს ფერა საიდუმლოებას. საქართველოს უხვი ბუნება დიდად აოსტატებს ხელოვანს. და იგიც ჰხატავს დედა საქართველოს წიაღიდან ამოკრებილ სიუყუტებს. გვიდგენს თვალ-წინ ბუნების სხვადასხვაობას, გვიშლის ჩვენი ისტორიის ფურცლებს, გვაფიქრებს, გვატკაობს, გავგნათებს პერსპექტივას და ერთდროულად ორმაგ საქმეს ემსახურება. ერთია ხეოდნება და მეორე—ეროვნება. ორივე ერთად შეადგენს მოსე თოიძემ, და მიტომ ეროვნულ ხელოვანის სახელს ველარავინ წაართმევს. ბევრი მისი სურათი ქართულ მუხუდში მოსძებნის ბინას და იქ დარჩება მეტყველ ხატად. გადაგვიშლიან მხატვრულ სამეფოს. და ასე მხატვრულად ჩვენს ეროვნულ ვითარებასაც გვეტყვიან ფერადლა ენით. მ. თოიძის შემოქმედებაც სხვებთან ერთად მტკიცე ქვად დაედება იმ საქარკველს რომელზედაც უნდა აშენდეს ლამაზი ტაძარი ქართული ხელოვნებისა. რა ვატი იქნებ ახლო იყოს ის დრო, როგორც მომავლის ტაძარი მისვე სურათში: „განდაქმნის ტანჯვა-ტკივილები“. იქნებ ჩვენი ხელოვნების მუხალმერთი უკვე მოცეკვავს მზის სხივებზე, როგორც იმავ მოსე თოიძის სურათშია ნაჩვენები. იქნებ ჩვენი ერიც იმავ „გარდაქმნის ტანჯვა-ტკივილებს“ განიცდის დღეს, რასაც ახალი ცხოვრება დაავირობინებს? მე ასე მგონია. ნიწნები უკვე არის თვით თოიძეც, თავის მოზარდ ნიჭით და ხელოვნებით ამ იმედს აძლიერებს და თავის მზრივაც უხვად გვაწვდის ვარდის ფერებს მომავლის დასახატად... და მიტომაც უსურვებ ჩვენს ხელოვანს უკეთეს მერმისს და სრულ გამარჯვებას.

ვახ. კოტეტიშვილი

ქ ა რ თ უ ლ ი ს ა ხ ი ო ბ ა

სახალხო სახლში ბაბათს, 27 ივნისს სცენის მოყვარეებმა „რაც გინახავს ველარ ნახავ“-ის წარმოდგენით მართლა და რაც გინახავს—ველარ გეაჩვენეს. ვ. გამყრელიძის (გიჟუა), ვ. ნინიძის (იმერელი მსახური), გ. ანაშვილის (ავეტიქია), ვ. რატიშვილის (მოურავი) და ი. მინდიაშვილის (მებატონე) გარდა თითქმის ყველანი კარიკატურებს მოვაგონებდნენ. წამოდგენას დიდძალი საზოგადოება დაესწრო, —სარედაქციო ბილეთებიც კი გაყვიდათ.

წ. გომელაურობა და ბ. შანშიაშვილი

სახალხო სახლში კვირას, 28 ივნისს, მრავალფერადი საღამო გამა თეს: წარმოდგენილი იყო სერიოზული დრამა, ვოდევილი, სიმღერები, ახალი შარე-პიესა და სხ. „სისხლის ლაქა“-ში ც. ამირჯიბმა ტანჯული სულის სიმები ხელოვნურად ამეტყველა, შესაფერი იყო ალ. შანშიაშვილიც, მაგრამ სჩანს გრიმის გაკეთება ჯერ კიდევ ვერ შეუსწავლია, რაიც აუშნობდა. გვლევანოვმა ექიმის სრული ხატება შექმნა. „არც აქეთ არც იქით“-ში ვასო აბაშიძემ კიდევ ერთხელ გვიჩვენა თვისი ჯადოსნობა: ჩვენი სცენის ამ შვენებას თითქო სცენაზე გამოსვლა უეცრად ვების ნექტრად მოგაკუთრება ხოლმე. თქმა არ უნდა, ალ. იმედაშვილი მშვენიერო ვარაყინჩაქე იქნებოდა; ალსანიშნავია აგრედვე მეჩემის ბიჭის როლის აღმასრულებელი და რ. ჯიბლაძის მიერ ნიჭიერად გაპირვინებული იერული ბიჭი. ჩვენი საყვარელი მომღერალი ი. სარაჯიშვილი რომ თავის ზნეს მოიშლიდეს —ქართულ თეატრში, ქართველი ხალხის წინაშე უცხო რომანსების მღერას, მაშინ, როდესაც მშობლიური რეპერტუარიც მღერადი აქვს, გაცილებით უჯობს: ქართველ საზოგადებას მშობლიური ჰანგების მოსმენ უფრო სწყურიან და ნუ აუგებურებთ... ვ. გუნიას შარემა-პიესამ (ფრანც-იოსები—გ. აბაშიძე, ალ. იმედაშვილი—ვილჰელმი და ს. რომანიშვილი—მაჰმუდი), სიმღერაცკვით, სინათლის ცვლებადობით წარმოდგენილმა, ბევრი აცინა დამსწრენი. ბოლოს რ.ჯიბლაძემ მოხდენით წარმოსთქვა თვისი შინაარსიანი და დროს შესაფერი სცენები. დიდძალი საზოგადოება დაესწრო.

შსაგანო

მსახიობა ი. შიშიძის გამგეობით

სახლში ისტორიულმა „და ძამამ“, არა ისტორიული სტილით წარმოდგენილმა, უგებურად ჩაიარა. ბ-ნ ეივიძეს ალღო აუღია, რომ ისტორიული პიესები ხალხს უყვარს და განსაკუთრებით „ისტორიული რეპერტუარით“ უმასპინძლებდა საზოგადოებას—ხალხს. ეს ძლიერ კარგია, მაგრამ ის კი არ ვარგა, რომ თითქმის ყოველად მუუზანდებლად და უგერგოლოდ სდგავს პიესებს. მსგავსი წარმოდგენებით ვნების მოტანა უფრო შეიძლება, ვიდრე სიკეთის. ეს მით უმეტეს სამძიმოა, რომ ასეთ წარმოდგენებს უმეტესად მდაბიო ხალხი. მოწაფენი ესწრებიან და დასწაიაც ცნობილი მსახიობნი

მონაწილეობენ. მეტი პატივი ჩვენს ისტორიას, ისტორიულ პიესებსა და ხალხს. ამავე მსახიობის თაოსნობით სამშაბათს, 30 ივნისს, წარმოდგინეს „თამარ ბატონიშვილი“. ვალ. გუნიას (ელიზბარ ერისთავი) და ალ. იმედაშვილის (შალვა) გარდა თითქმის ყველანი მოისუსტებდნენ. ხალხი ამ წარმოდგენასაც ბევრი დაესწრო. უკეთესი შთაბეჭდილება დსტოვა მეოთხე მოქმდებამ (საპატიმრომ), განსაკუთრებით ვ. გუნიას და ალ. იმედაშვილის მოწყალოებით. **წინამძღვარი**

სალ. შორაპანში

13 ივნისს, ადგილობრივ თეატრში ვ. არაბიძის რეჟისორობით და ბ. შესტანოვიჩის თაოსნობით ახლად შემდგარმა სცენის მოყვარეთა ჯგუფმა რუსულ-ქართული წარმოდგენა გამართა. რუსულად წარმოდგინეს „Жертва Эгоизма“-ი. კ. ლისენკო-კომიჩისა; ქართულად „ღედის ერთა“,—ვ. გუნიასი. წარმოდგენამ კარგად ჩაიარა. მონაწილეობდნენ: ვ. არაბიძე, პ. ვლადიმეროვი, ა. წულუკიძე, ა. კახეთელიძე, ო. არეშიძე (კაგურია, ჩილავა, და სხ თავისი თამაშით საზოგადოება აღტაცებაში მოიყვანა განსაკუთრებით ოლ. ალ. არეშიძის ასულმა (ქართულში იოსამის ღედის როლში). ხალხი ბლომად დაესწრო და დიდად ნასიამოვნებიც დიშალა. წარმოდგენის მეთაური დიდი მადლობის ღირსნი არიან. იმედია კვლავ არ დაიფრწყებენ ისედაც ყოველგვარ გასართობს ჩამოშორებულ ხალხს და აგემებენ მადლიან წყაროს ცხოვრებისას. საჭიროა წარმოდგენებზე შესასვლელი ფასი იაფი იყოს, რომ მდაბიო ხალხმაც შესძლოს დასწრება და შორი-ახლოდან არ შეჭყურებდეს მათ, ვინც წარმოდგენით სტებება. **ბ ტი**

დ. ხაშურში

ი. ზარდალიშვილი შარშანდელივით ჩვეულებრივის ენერგიით შეუღდა ხაშურში და მის ახლო ადებარე დაბებში წარმოდგენების მარ ვის საქმეს, ხაშურის ქართულ დრამ. წრის გამგე ბას გადაწყვეტილი აქვს, ამ ზაფხულს ყველა თვალსაჩინო დაბა-სოფელში (გორის მაზრაში) ქართული იაფფასიანი სახალხო წარმოდგენები ჰმართოს. ამ მიზნის შესაფერი რეპერტუარი უკვე შეიმუშავა. წარმოდგენები გაიმართება: დ. ბორჯომს, სურამს, სოფ. გომს, ქარელს და ავლეგში.

დ. ხაშურის სახამთრო თატრში 13 ივნისს ითამაშეს ნ. შიუკაშვილის 4 მოქ. დრამა „სიმინჯი“. ს ბას როლი ბ. ზარდალიშვილმა ჩინებულად ჩაატარა. სონას როლს ასრულებდა ქ. შოთაძე, რომელმაც დაკვირვებით განასახიერა თანამედროვე; გონებით გაციებულ, ფიზიკურად დაავადებულ ქაოთველი ქალის ტიპი. დარეჯანის როლში შეუდარებელი იყო ქ. ელენე კიმაკურიძის ასული, რომელიც პირველად გამოდის ხაშურის სცენაზე და როგორც ნიჭიერმა სცენის მუშაკმა საუკეთესო შთაბეჭდილება დასტოვა მყუდრებულზე. ადგილობრივი სცენის მოყვარენი: ქეთო კალა-

ძე, თ. აფხაზიშვილი, ვ. ხოზბერაშვილი, გ. ვეზირიშვილი, დ. ძნელაძე, მ. კვალაიშვილი, კალანდარიშვილი, ძიძიგური და გ. სულიაშვილი—ნაკისრ როლებს სინდისიერად ასრულებდნენ წარმოდგენას ხალხი ბლომად დაესწრო. ხაშურის სახანოში სცენა დროებით იხურება და წრეს მოქმედება საზაფხულო თეატრში გადააქვს, სადაც მშვენიერი და ფართო სცენა მოწყობილია.

ნიკო გურული

ოჯუგათის თეატრის აგებ-ს წლისთავის შესრულების გამო აღგლობრიგმა სცენის მოყვარებმა დადგეს „ციმბირელი“ და „მოფუჩხულია“. უნდა აღვნიშნოთ საერთოდ, რომ ოჯუგათში ამ ბოლო ხანებში წარმოდგენები იყუებოდა აღარ იმართება. თუმცა ელექტრო-თეატრში სინემატოგრაფიულ სურათებს ყოველთვის აჩვენებენ, მაგრამ ეს კიდევ ვერ აკმაყოფილებს ოჯუგათის საოჯუგათებას დაამისათვის წარმოდგენას ჩვეულებრივ მეტი ხალხი დაესწრო წარმოდგენამაც თუ მხედველობაში მივიღებთ სცენის მოყვარებებს, მწყობრად ჩაიარა. კარგად განსახიერებს თავიანთი როლები ქ.ნ. ფ. ლომინაძის ასულმა, ბ. ბ. გ. მუმლაძემ (მახუთიანი), გ. გოგოტიძემ (ციმბირელი), ივ. დებურთავმა, ნ. დოლიძემ, კ. აბაშიძემ. წარმოდგენა საერთოდ მსმენელებზე ფარიანი შთაბეჭდილება დასტოვა. ნ. დოლიძე რომ ზედმეტ მანჭიობაზე, უადვილოდ კაპების შეკრებაზე ხელს აიღებდეს—სჯობა. მაკლამის ღირსია ბ. გოგოტიძე, რომელმაც საუცხოვო თეატრი აავა და ყოველმხრივ ხელს უწყობს სასცენო ხელოვნებას.

3. ბ.—ლი.

წვერილი ამბებები

◆ **ქართული წარმოდგენების მართვა** სახალხო სახლში 30 ივნისს დასრულდა „თამარ ბატონიშვილის“ წარმოდგენით.

◆ **ბაქოს დრამ. წრის თავმჯდომარე** მ. თაქთაქიშვილმა ბაკუციხიდან წადგერს გამოიწვია რეჟისორი შალვა დადიანი, რომელსაც მოელაპარაკა ბაქოს მომავალი სეზონის (დასის, რეჟისორის და სხ.) შესახებ.

◆ **„ჰარსტიმეს“ აქრანზე** გადასადებად კინემატოგრაფის ერთმა ცნობილმა ფირმამ მიმართა ალ. წუწუნავასა და ალ ახმეტელს, რომელთაც ეს საქმე იკისრეს. ხსენებულ პირთ განუზრახავთ ქრისტიანებს სურათები ალაგობრივ გადილონ (გურიასა და თბილისში—ორთაქალაქში).

◆ **ქართულ ქალთა საჩაიმი—„ქმრ ნუგაშვი“** დადგეს როიალი. განუზრახავთ მოიწვიონ ხოლმე ცნობილი მოღვაწეები სტუმრების გასართობად. 25 ივნისს აქ პირველად იმღერა ახ. ლგაზა მომღერალმა დავ. ლეჟავამ. საჩაიო ხალხით გაჭედული იყო.

◆ **მგალოგალ-მომღერალთა ლობჯინის. გომქიაშვილის** ორმოცის წირვა-პანაშვიდი დანიშნულია სადღესობად წმ. მარინეს გკლესიაში

◆ **ილიას სურათი** სახალხო სახლში დღემდე არა ყოფილა გამოკიდული. როგორც ისმის, ფიქრობენ შემოდგომიდან ჩამოაკიდონ.

◆ **მსახიობი ზ. გომელაური** თელავს მიიწვიეს ორ წარმოდგენაში მონაწილეობის მისაღებად.

◆ **მოქანდაკე ი ნიკოლაძე** ამზადებს ბრინჯაოს დანებს, ტარზე გამოქანდაკებული აკაკის სახით, წიგნების საჭრეოდა. მასვე განუზრახავს გამოქანდაკოს თაბაშირის აკაკის პატარა ალაღმანი ხალხში გასავრცელებლად.

◆ **გომსანი ს. ფაშალიშვილი** სწერა პოემას „დაწყველილი სახელი“.

◆ **გომსან ვაშაფაშაველას** თანდათან უკეთესობა ეტყობა, ფერდის ერთი მხარე თანდათან უშრება. მაგრამ ავადმყოფი ვერ კიდევ უნდა იწვეს.

◆ **მსახიობი ვ. ალულიშვილი** მოსკოვის მიდის მოსკოვის სამხატვრო თეატრის კურსებზე სამსახიობო ცოდნის განსავითარებლად.

◆ **გ. ფოცხოველის (თავ.გ. მ. ხერხეულიძის)** ნაწერების გამოცემა განუზრახავს მისს ქვირის.

◆ **მომღებლის ბაკალია**, უკანასკნელი პიესა გმირულად დაღუპულ გ. ფოცხოველისა (გ. მ. ხერხეულიძისა), რეგობართა შორის დაიკარგა. მწერლის ქვირივი, კნ. ქ. დ. ხერხეულიძისა თხოულობს, თუ ეს პიესა ვისმეს მოეპოვება, „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციას წარმოუდგინოს კრებულში დასახებლად.

◆ **კოოპერაციის შესახებ** ლექციებს კითხულობს სახალხო სახლში ცნობილი ლექტორი ტოტომიანიცი, საღამოობით 7—10 ს.

◆ **მარტყოფი** გ.სულ კვირას წარმოადგინეს „პატარა კახ“. პიესამ სუსტად ჩაიარა.

◆ **პირველი საბავშვო საღამო „ახალ კლუბში“** გაიმართა კვირას, 28 ივნისს. საღამო შინაარსიანი იყო და ბავშვებიც კმაყოფილი დაიშალნენ სამწუხაროდ ბბ. მამასახლისებს შესასვლელი ფასი ეწვივნათ, რამაც ბევრ ბავშვს შეუშალა ხელი საღამოს დასწრებლად. კარგი იქნება შემდეგში მაინც ანგარიში გაუწიონ ხელმოკლე ბავშვთა მოთხოვნილებას.

◆ **ქართ. საეთნოგრაფიო და საისტორიო** საზ-ის კრებაზე, დეპუტ. საკრ-ში, 28 ივნისს პრეზიდენტმა ი. ყიფშიძემ ფრიად საყურადღებო მოხსენება წაიკითხა „მეგრეთა ზნე-ჩვეულებათა და ცრუმორწმუნებათა“ შესახებ. კრებაზე სურველი გამოითქვა, შეიკრიბოს საქართველოს სხვა და სხვა კუთხის ზნე-ჩვეულებანი

◆ **არცხიზაშვილის პიესა „იზვიანობა“**, დრ. ნ. მოქ., ქართულად სთარგმნა ს. ხანდველი.

ახალი გაგონება
უკვლახათვის საჭირო და სახარებლო წიგნი

უცხო სიწყობათა სრული ლექსიკონი

ანუ ქართულს ენაში შემოსულ უცხო სიტყვათა ახსნა-განმარტება

შედგენილი იოსებ იმედაშვილის მიერ

მეორედ შეესწავილ-შესწორებული (პირველ გამოცემაზე ბევრად გადიდებული). წიგნი ახსნილ-განმარტებულია სამოც ათასამდე (60000), უცხო ენათაგან (ფრანგულ, ინგლისურ, ლათინურ და სხ.) შემოსული, სიტყვა და ანდაზა. წიგნი შეიცავს ათას ექვსას სვეტამდე, მოზრდილი ზომისაა, აწყობილი იქნება ახალი კორპუსის მთავრული და ჩვეულებრივი ასოთი, ჩამული ინგლისურ საუკეთესო კალენკორის ყდაში, მოოქოვილ-მოვარაყებულ ასო არშიებით შემკული. ვინც ისურვებს, წიგნზე დაიბეჭდება მისი სახელგვარის პირველი ასოები.

ხელისმომწერთათვის გაგზავნით ღირს ორი (2) მანათი (ფულის გადახდა შეღავათითაც შეიძლება; ხელის მოწერის დროს 1 მან., დანარჩენიც—წიგნის გამოსვლის ჟამს).

ხელის მოწერა მიიღება: ეურ. „თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციაში „სორაპანი“-ს სტამბაში). ფოსტით: Тифлись. Ред. „Театри да Цховреба“ Иос. Имедашвили.

წელიწადი
მასამბი

მიიღება ხელმოწერა 1915 წ.
უოველკვირეულ სათეატრო, სალიტერატურო, სახელოვნო და საზოგადოებრივ ეურნალ

წლიურად 5 მ.
ნახევარი
წლით 3 მან.

„თეატრი და ცხოვრება“-ზე

იუმორისტულ განყოფილებით და შარყებით

„თეატრი და ცხოვრება“ უოველგვარ ჯგუფრ-დასურ მიმართულების გარეშე ეურნალი უმთავრეს ყურადღებას მიაქცევს სცენის, სიტყვა-კაზმულ მწერლობის, მუსიკის, ქანდაკების, სამხატვრო-სახელოვნო და საზოგადოებრივ მოვლენათა გარკვევას. უოველ ნომერში დაიბეჭდება სარეპერტუარო პიესა.

ფ ა ს ი: წლით 5 მან., ნახევარი წლით 3 მან., 1თვ. 40 თითო ნომერი 10 კაპ. ფულის შემოტანა ნაწილნაწილადაც შეიძლება: ხელის მოწერის დროს 2 მ., მარტის გასვლამდე 2 მ., დანარჩენი 1 მ. ენკენისთვის 1.

ელმოწერა მიიღება: რედაქციაში (სორაპანი“-ს სტამბაში) დღლით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ეურნალ-გაზეთების კანტორა „განთიად“-ში, „ცოდნახ“ წიგნთსავექროში, რკინის გზის სახელოსნოში—აღ. ქაძიმიასთან, ქუთაისში თ. მთავრიშვიდის წიგნო სავაჭროში ხ. ეპიტაშვილთან

მიიღება განცხადებანი ეურნალში დასაბეჭდათ. განცხადების ფახი: 1 გვ. ორიგებით, 2, გვ. კორპუსის პწკარი ერთ სვეტზე 25 კ. 3-ზე—20 კ, 4-ზე—15 კ. ფული და უოველგვარი მახალა უნდა გამოიგზავნოს იოს. იმედაშვილის სახელზე. ფოსტის მისამართი: Тифлись. Ред. „Театри да Цховреба“ Иосифу Имедашвили

რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილისა

თევზის მრეწველნი

კმ.

კმგველოვები

კუშკინის ქუჩა, საკუთარი სახ. № 9

ტელეფონი № 71-2.

განყოფილება

ავლაბარში

ფოსტის განყოფილების ქვეშ
საკუთარ სახლში

იყიდება

იმავე ხარისხის

საქონელი

როგორც კუშკინის ქუჩაზე

ნომრები „ავრორა“

ახლად შეკეთებულა, საუცხოოდ მოწყობილი, სუფთა, ელექტრონის სინათლით ქალაქის შუაგულს, ევრონსკოვის ძეგლთან. ნომრები ოთხი აბაზიდან, ნომრებში სამზვარეულო, ცხელი და ცივი წყლითსაბანოებით (დუში და ვანა).

თბილისი, შიხეილის პროსპ. № 5.

ტელეფ. 13—14 (7)

მიიღება ხელის მოწერა.

აბა 1915 წ. ენკენისთვის დანაზღვრულ სალიტერატურო, სამეცნიერო და საპოლიტიკო უოვედლთვიური ჟურნალი

„ახალი მოამბე“

ჟურნალი პარტიითა გარეშეა, დემოკრატიულ-პროგრესიული მიმართულებისა ჟურნალში უმახლობელდეს მონაწილეობას მიიღებს ივანე სპ. ელიაშვილი, თანამშრომლებად მოწვეულნი არიან ჩვენი ცნობილნი მწერალნი ჟურნალში დასაბეჭდად მოწონებულ ნაწარმოებთა ავტორებს მიეცემათ შესაფერი მონორარი.

პირველი ნომერი გამოვა ენკენისთვის 20—25—დღე, ზომით 15—20 ფორმატე რედაქციის ბინა: თბილისი, ვაზბეგის ქუჩის შესახვევი № 4. ფოსტით: Тиф-ლისь, ред. груз. жур „Ахали Моамბე“.

ფასი: წლიურად 10 მ., ნახევარი წლით—6 მ., ხოლო ამა წლის ენკენისთვის დანაზღვრულთა კრისტეშობისთვის გასვლამდე—4 მან. ფული უნდა გამოივზავნოს: Тиф-ლისь, редакция груз. жур. „Ахали Моамბე“ Ивану Спир. Элиашвили.

რედაქტორ-გამამგებელი ევ.ოი ბ დანს უიფიანი